

'Gulden Snede'  
in Galerie Transit, Mechelen

JOHAN CRETENS  
'ORIGINES DU  
MONDE'

Schaars zijn ze, de momenten waarop we in België werk van Johan Cretens (1963) kunnen aanschouwen. Hij is 'hier' dan ook zeldzaam. Er zijn elders plekken waar hij bijkluur later kan fantaseren en de aarde naar zijn hand zetten. Aanzien geniet de geboren Belg vooral in het buitenland. Het is vroeg lente en ik wacht op iemand voor de begijnhofkerk van Cretens geboortestad. De kerk zit verborgen achter stapels paletten, werktuigen die symbool staan voor de fruitstreek. Aan de rand van een graasveld vindt zich een heide met rozen. Bijna. Het is een heilige. Een passant die

het me vertelt. Ze zweeft net boven de aarde: Christina Mirabelli. Hoewel gehavend door haar Middelenwase levens (?) straalt ze kracht uit. Ik ontwaar nog enig geest. Haar rug is een lapidaire zitbank. Kunst en design tegelijk. Later ga ik me over deze bijzondere vrouw informeren. Ze vluchtte ze, vloog ze, ontspande ze en genoot ze toen niemand dit nog voor mogelijk hield. Alleen Cretens wellecht kan zoets eigenzinnig(s) vorm geven. Zoals hij, wanneer performances hun hoogtepunt voorbij lijken, nachtelijke wandelingen (1980) door Parijs onderneemt, een immense tong in de armen. 'La langue ...'

LIJF VAN ROZEN

Cretens zoekt zijn weg en net overtuigd door. Hij bouwt voort op wat al was. Maakt werk met verrassende links tussen verleden en heden. Figuratie? Abstractie? Het zal hem worst zijn. Denken. Ildlagen. Doen. In het verre buitenland gooit zijn werk op de duist' hogen ogen. Het is enig. Niet het vele, maar het sparte. En zie, vandeag komt hij toch 'thuis' in Parijs vooral en in New York.

In Sanboek (ND) keek ik verrast naar zijn werk en ik konde zijn 'Odeur di Femina', de vrouwenlusten waarvan het lijkt alsof ze ongeschonden, bruis en overwoestbaar tegelijk, na jaren uit de zee zijn gepikt. Geen maaslen, geen schelpen. Maar een lijf van rozen! Met de hand door de kunstenaar gemaakt en getooid. Aanbodelijke wens, opgetrokken uit decoratie. Weer die dualiteit. Je wil ze koesteren en aaien, maar je kan je beter op je fantasie beroepen!

Ten intant blijft Cretens Galerie Transit in Mechelen trouw. Voort is hij me meesterlijk, ook in het vinden van unieke locaties voor zijn werk. Hij emuleert nauwelijks. De man dweept met Bernard Palissy, keramisch grootmeester uit de renaissance. Cretens is net zo bezeten van de materie. Met een ledere toets toont hij een Palissy-creatie op zijn tabloet. Een schaal met (en) gislierte. Ken wijk krijg ik les. Niet over de kleuren, noch over de techniek, maar over de aard

van de dieren, over de aarde, het vuur, het wonderlijke ontstaan van dit werk. Even ook over de moeilijke, unieke weg die zijn kunst heeft moeten afleggen op de weg naar erkenning.

In Transit zijn de dertien werken relatief klein. Gemaakt in Parijs (2010-2013). De langwerpige, knuselijke ruimte van de galerie straalt zachtheid uit. Links ramen en glasborduren, rechts muren. Geen strakke kille. Er is wit tapijt uitgerooid. Samen vormen de werken een hommage aan het leven. 'Gulden Snede' zijn ze genoemd. In de catalogus heeft Oscar van den Bogard het onder meer over het onbegrijpelijk (?) spel met het profane en het goddelijke. Terrecht. Mij schiet het Griekse 'kalos' te binnen: het is zoals het hoort te zijn. Op ooghoogte ongeveer lijken gouden erupties zich uit de muren een weg te banen. Alsof niemand er een hand heeft in gehad.

Doorheen de goudlijn ontwaar ik her en der sporen van Cretens vingert. Ik ben alleen. Mijn

verbeelding viert de tegels. Van den Bogard heeft gelijk: hier ons leven kunnen ontstaan. Ik zie gloeien, gluur naar binnen. Elders voel ik bijna de wellustige uitstapelingen. Vulkanen die niet niet uitbarsten. En vooral die vruchten uit het zuiden ...

Plots denk ik aan 'Tonio', de roman van A.F.T. over de dood van zijn zoon. De schuld die hem vertoert omdat geen kind heeft gevraagd om geboren te worden. Maar het geruis van de zee overheerst. Golven waartuk schoon is gered. De zon schijnt.

Van 24 mei tot 14 september pakt Cretens groots uit in Middelheim (Antwerpen) Hortilora. Ik hoop een enkele Odeur te zien.

Johan DEBRUYNE

Johan Cretens 'Gulden Snede' tot 23 maart in Galerie Transit, Zandpoortweg 13, Mechelen. Open tot en met 14 uur. [www.johan.be](http://www.johan.be)



Johan Cretens, installatie 'Gulden Snede', © Bert de Leeuwe, curatie galerie Transit Mechelen